

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.

Zespół (fond) 4.

Zbiór rękopisów Biblioteki Baworowskich

Dział (opys) 1

1464. Dzieduszycki Tytus, O topografiach gospodarskich z r. 1841.

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

Львівська бібліотека
АН УРСР
ВІДДІЛ РУКОПИСІВ
Баб. 1464

FASCICVLVM PORTES
LIBRORVM
VT RVSTICVS AGNVM

BIBLIOTEKA FVNDACYI W. H.
BAWOROWSKIEGO WELWOWIE

N. 1464. VI. A. 14.

0

Топографическое Господарское

№ 1464

VI, A, 14.

O Topografiach Gospodarstwie.

Plan do Pręta o Rolnictwie Galicyjskiem.

Treść Pręta.

Część I.

[Opis Kraju pod względem natury.

Przebieg pierwszy. 1) Wstęp: powierzchnia Kraju. Topografia. 2) Hydrografia

3) Klimatologia.

Przebieg drugi. 1) Mapa geologiczna z krótkim opisem obszarów. 2) Mapa botaniczna
z uwzględnieniem lasów i roślin uprawnych. 3) Mapa zoologiczna, z uwzględnieniem
zwierząt domowych.

Przebieg trzeci. Agrografia.

Część II.

Statystyka

1) Wzrost. 2) Przemysł. 3) Handel

Część III.

Rolnictwo, środki gospodarskie i gospodarstwo wiejskie.

Przebieg pierwszy. 1) Podział Kraju na strony rolnicze i wiejskie z opisem
rodzajów uprawy i wydatki podług oznaczeń powińskich stron gospodarskich.

Przebieg drugi. 1) Sposób gospodarstwa: a) Mole, pastwiska i stajki. b) Przebieg
c) Mapa pól rolniczych i wiejskich.

Przebieg trzeci. Lasy.

Wynik gospodarstwa wiejskiego. Uwagi ogólne i zakończenie.

porządku rozstrządanie, czyli Metodologii do pręta o rolnictwie Galicyjskiem,
z krótkim systemem teorii i granic topografii gospodarskich.
Plan Systemu Przedwzrostkowego.

Ustawy Galicyjskiego Towarzystwa Gospodarskiego, obowiązują
Towarzystwo, podobnie jak ustawy w innych krajach do
wzrostu, do dokładnego obliczenia się z gospodarstwem wiejskim
czyli Rolnictwem wiejskim; ułożenia i czasu, potrzebnego
potrzebne do tego nasoby, do dokładnej topografii gospodarskiej
czyli rolnictwa Galicyjskiego, §. 3. 114. f. Słuchając więc w Galicyi, przy
prowadzić do skutku to, co w innych krajach już dawno
wykonano, nie można pominać tych wzorów w opisie gospodarstwa
innych krajów, które w tym wydziale literatury, na blasku
nie są umieszczone. Do krajów klasycznych w tym rodzaju
pismo należy: o gospodarstwie wiejskim czyli rolnictwie
Wielkiej Brytanii: Young, Sinclair, Marshall, Pictet, Thacker;
Dzieta Przedwzrostkowe narwane, wykonane przez Towarzystwo
gospodarskie Anglii. O Niderlandach, Francji i kra-
jach niderlandzkich, Swaenre; o Francji, Young; Mo-
do Lombardji, Burget; o Toskanji, Gismondi.
Metodologia czyli rozstrządanie tych klasycznych wzorów, wytknę-
ta, że trzymając się rozstrządanie wzorów Dzieta o gospodar-
stwie w ogólności, rozstrządanie ten zastosowują szczegółowo do
tego kraju, którego gospodarstwo wiejskie czyli rolnictwo,
opisać przedsiębiorca. Na wstępie stąd, uszczególnić ogólna
wiadomość o kierunku jego, wódach, klimatologii kraju
opartej jedynie na nieorywistych doświadczeniach. W ten
miejscu należy dodać, że obserwacje meteorologiczne, sobione
w kraju rozległym i różnym wyzniosłości, na jednym tylko
punkcie, nie mogą, gdyżby nawet były nieodkładać niejre, by
zastosowane do całego kraju. Dzieta rozstrządanie o gospodar-
stwie wiejskim czyli rolnictwie - prócz nauki pomocnych -
składa nie w ogólności z dwoch części; z których jedną
uważa rolnictwo we względnie technicznym, a druga we
względnie przemysłowym. Pierwsza techniczna, opisuje sposoby
i rodzaje produkcji plodów rolniczych; druga, czyli przemysł
rolnicza, takie Ekonomia rolnicza, przedewszystkiem nauki
mając głównie na celu, jak gospodarstwo w ogólności, albo
w poszczególnych danym stosunkach, które i omawiać miejsc
rolniczo, umieszczone być powinno, areby kapitał w niego zasto-

nomu, jak gospodarka rolnicza przynosi. Jestto waga,
jak już powiedzieli głównie przemysłowy. Przebieg
gospodarstwa nie chciał być tego marować; bo Przebieg
nie jest materialny. Przebieg techniczny, dzieli się natury
na dwie oddziały; które są: produkcja rolnicza
produkcja, czyli chów zwierząt domowych. O gatunkach
o których uży Agrologia, nowista głównie jej uprawa, nie
jest mechaniczna i chemiczna. Uprawa mechaniczna wymaga
rodznych narzędzi, a które rolnik obraci się do rolnika
szkolenia. Uprawa chemiczna mówi o nawozach, które dzieli
się na organiczne i mineralne. Do liny gospodarskie dzieli
wyższe na rolnicze, straganowe, pasterskie, rolnicze i handlowe
czyli fabryczne. Nauka o produkcji rolniczej rozpoczyna
wyrażenie ogólne opisanie jej czyli rodzajów rolniczych,
legnowania tychże w czasie wzrostu i sposobów obrotu i prze-
chowywania. Przebieg rolniczy nie uży względnie uży, wy-
rażenie o produkcji rolniczej, zachowuje się do rodzajów
mówiących o poszczególnych klasach, rodzajach i gatunkach
rolniczych gospodarskich. W odnoszeniu o chowie zwierząt
domowych, zachowuje się wyższe postacie, nie najpręd
mówi o chowie zwierząt domowych w ogólności, a potem do
o poszczególnych rodzajach zwierząt domowych przebieg
o zwierząt domowych, chcę być do rolnika, nie samo je-
wielkie zwierzęta liczy należy ale i mniej; a temi są
świnie, kozy, owczarki i perkozy; o których nie które
podają jeż w podług miejscowości, chów stomatologiczny i prze-
bieg rolniczy, ogrodnictwa rybnictwa domowego, i ogrodnictwa
rolnicze w ogólności o gospodarstwie wiejskim poszczególnych klas
wyrażenie też nie opominają. Na tem które się uży o
rolniczego gospodarstwa wiejskiego, to jest techniczny. Przebieg rol-
niczy przemysłowy przebieg rolniczy, nowista i względnie rol-
niczy rolniczy. W odnoszeniu tych, Metodologia zachowywana
przez rolniczych rolników, nie jest nowista co do
rolniczego gospodarstwa wiejskiego, jak w rolniczym. Mając na uw-
agę naturę przedmiotu i ważniejsze o tych odnoszeniu względ-
nie postępujemy w Metodologii tych uży podług tej rolniczej
najpręd uważamy rolnicze uży rolniczego gospodar-
stwa w rolniczym; temi są rolnicze: 1) gospodarstwo rolnicze rolnicze

1) własność ziemiska; 2) kapitał który jest niezruchomy w
Dzielnicy; byle robotem i kapitał obrotowy; 3) robotnik
3) odbyt. Dostatek, wzajemny stosunek tych części; a czego
wynikła system czyli organizacja gospodarstwa, mogąca nowo
ogólnie albo szczegółowo, to jest a. nastosowaniem do pewnej
miejscowości być uwzględnia; zakłonić wykonanie, ramię,
czyli administracja ^{i rachunkowość} dobrodziej znajomości i stosowne
użytków o których użytkownicy przemysłowa gospodar-
stwa większego, nawet najwyższy cel gospodarstwa prakty-
cznego; a tym jest: największy, stosunkowo, dochód i kapitał,
w gospodarstwo zobowiązane. Najdoskonalsze postępowanie i
sposoby techniczne w gospodarstwie, mogą więc być, re względem
przemysłowego, roste, najgorzej; i w skutku tego, jeżeli
nie wprowadzi do złoty, struktur, to przynajmniej do ur-
ównienia dochodu i poproszenia bytu wtenciu prowa nie
do tym względem, technika gospodarstwa, ma dużo się nie
czuje w wyższej sprowności i przemysłu gospodarskiego
jest względem którego nie ma żadnego żadnego żadnego prakty-
cznego gospodarstwa napomina, żaden z traci nie powodnie.
Porównaniem, czyli mówiąc uprost i lepiej porównaniem, jest
tylko przemysłowe gospodarstwo. Technika gospodarstwa
powinna być tylko stwierdzenie przemysłowości gospodar-
stwa w drugiej ogólnej części Metodologii dział gospodarskich
nastosowanej do pojedynczych Wzajów, wiadomości statys-
tyczne, dotykające tej części, mogą czesto stwierdzać ka-
obowiązania; ale obowiązania statyki, nie są statystyka
robiona, a tym bardziej nie są statystyka ogólna, tego
Wzaju. Je bowiem, inne mają cele, liście do roz-
wierania rodzina i obowiązków, bez podważania granic
Taka jest w ogólności Metodologia czyli rozstrze-
żenie, pragnienie wprowadzenia o rozkładzie pojedynczych
Wzajów. Doskonalsze statyki Wzajowych gospodarskich
topografii, nie zapomnie o tego nie nawista, aby prze-
jąć własne, odwracać się w granice innych dział innych
nauk; ale na tym głównie napierają, aby wystrzegali się
wyżej logiczne i natury przedmiotu występującej
odpowiedzi, wypełnić dostatecznie, obficie, bogato, pełnowarto-
ściowo wiedomości ami. Porównanie i przystosowanie
klasycznej wzorowi, przeobrażenie osaz, re obrota i dr-
żelazki od wtenciu przedmiotu innych pisarzy, dziś

wyraźnie tylko do polityki i niedostatku praw
wych wiadomości, o topografii polskiej.

W przytoczonych wstępujących pismach i spartej na
Metodologii topografii polskiej, wynika z prost
stepujące dane o proponowanym rozkładzie czyli
topologii do druku o Polnische galizienische.

Dręto którego części I zawierałby opis kraju
względem natury; części II. Statystykę, a części
Polnictwo, i rolnictwo gospodarkę i gospodarstwo leśne,
niektóre bynajmniej topografia rolnictwa Galicji
o której mowa; która do skutku przywieść, to
systemu gospodarstwa na obwodach i wykonać przy
i samem. To utwierdzenie przy druku, o odręb
galeriach nauk, a których każde mogłoby być odręb
waine, odrębne i ~~całkowicie~~ zajmujące, gdyż a pierz g
wych i galerii a przedmiotem; krajem obornam
wyplynie. Dla topografii polskiej każdego kraju,
krajem przytoczeni wyżej wstępując pisać, niektóre
domości a opisu kraju siemnego, a do celu pomocn
de topografia rolnictwa kraju, odmienne raportnie od
nego opisu kraju, składa się do rozszerzenia pyta
N. Skierkitem je na początek pisma tego. Część I, w p
nowany rozkładzie do druku o topografii gospo
skiej Galicji, przekracza więc raportnie granice top
skiej gospodarstwa; odrębna nie, bez miary i celu, w
drębna raportnie naukę, to jest siemnego opisanie
jów. Uważając że te części I. czyli opis kraju po
względem natury, który ma się a trzech składających
-drębna, a mianowicie w oddziale pierwszym wytk
-drębna a 1) krajoznawstwo, powierzenie kraju i orografii; 2) k
-drębna; 3) klimatologię. W oddziale drugim mieć
-drębna geologiczną a krajem obairmieniem; 4) krajoznaw
-drębna re względem na lasy i rolnictwo uprawne; na koniec 3) krajo
-drębna re względem na rasy zwierząt domowych. W
-drębna re trzecim, zawierać topografię. Uważając
-drębna same w sobie, jako opis kraju, pod wzgl
-drębna natury, czyli siemnym; nauka, której twórcą i w
-drębna jest Humboldt; opis ten siemny kraju, by
-drębna podług podanego rozkładu i w tym względzie nie
-drębna; i metodami; do opis siemny kraju, obejm

powinno, wszystkie klasy zoologiczne, botaniczne i mineralo-
giczne kraju, nieograniczając się roślinami uprawnymi, lasami i ra-
-kami zwierząt domowych. Karty botaniczne roślin uprawnych
gospodarskich i ras zwierząt domowych, byłyby w topografii
rolniczej, nieco zupełnie pomyślane i bez celu; bo zwierzęta do-
-mowe wyróżniają, tak jak ludność, całą Galicję, należy
i nie są do niektórych tylko miejscowości wyjątkowo przywiązane,
uwaga ta stosuje się ogólnie; co do roślin uprawnych; podobnie
wyjątków w Karkasach, Karkasach, i niektórych roślin
handlowych. Jeśli więc mapy te, w tym względzie zawiesić
mogły. Byłyby to pierwsze, niewypracowane planety.
Przedmiotem o topografii rolniczej Galicji, mapo-
-logii proponowanego rozkładu, zawiera: Statystyka i
statystyka nie o trzech rodzajach: 1) ludność; 2) przemysł;
3) handel. Uważa: najpierw mure, to ekonomia politycz-
-na, ona trzy główne gałęzie przemysłu; a ten są: prze-
-mysł rolniczy w połączeniu z górnictwem; przemysł rol-
-niczy, czyli fabryczny i przemysł handlowy. Przemysł
handlowy, nawet więc jest w ogólnym wywarze przemysł.
Który jest przede wszystkim w powiększonym podziale, wywarze prze-
-mysł z wyłączeniem z niego handlu, jest, na handlu przy-
-mianem, uchybieniem przeciwko ekonomii politycznej. Para-
-liczenie zaś Statystyki, tylko ludności i przemysłu
skazuje nieobecność się z tą uciążliwą umiejętnością. Przed-
-miotem bowiem, któremi się umiejętności ta zajmuje, są bardzo
liczne i granice jej, bez podważania, obrzeżone. Główna
cecha Statystyki jest, że przedmiot swój, uważa również
~~statystyka~~ do stanowiska politycznego; odnosząc wszystkie, do
potęgi politycznej Państwa, i to w stanie obecnym. Umie-
-jętność ta, dzieli się najpierw na dwie główne części; a to
-ych pierwsza, uważa stosunki Państwa wewnętrzne, a
druga zewnętrzne. Potęga polityczna Państwa, oparta jest
głównie, na przestaniu, ludności i organizacji Państwa, która
przeto stanowią trzy główne oddziały pierwszej części Sta-
-tyki. Organizacja, uważa się we dwóch aspektach,
które są: ~~prawa państwa~~ właśnie najwyżej, oznaczona
i ~~prawa państwa~~ politycznym prawem stanu - są do
politycznym, czyli konstytucyjnym - i Administracją, czyli
organizacją wlaśnie wykonawczą, wlaśnie z sekcją
Strukturą pryncypalnych czynników politycznych, jest kulturą

ogółe oświata, intelektualna, moralna, religijna, i estetyczna, której obrar, Statystyka, we wszystkich tych względach, u-
-nych odwiada do siebie. Na tem się różni obrar
-sunłów wewnętrznych Państwa. Spełić drugą, naj-
-jaca się stosunkami rewolucyjnymi, uwaga Państwa
w stosunkach z innymi politycznymi ciałami; jego wag
polityczne znaczenie, dążeń i stosunki rewolucyjne,
i polityczne, oparte, co do ogółu, na powolnych praw
europejskim narodom, w moregołności rai, na prawach
z innymi Państwami przymierach, umowach; trak-
tach handlowych. Takie są cele i granice Statystyki
która w naszym wieku, obrar, i wielce ważna sta-
se umiejętności. Co do teorii tej nauki, odwołuje
do Schloettera, Niemana, Butego; Talat;
do dzieł ogólnych, do Meula, Kapla; Malchusa
co do szczegółowych: do Gromego, Webera, Me don
Gruberta, Chaptala, Dupin, Moreau de Jones,
-claira, Macullocha, Postera, Torsensa; Tootka.

Spełić III cia ~~nie~~ dążeń, przystępuje ~~do~~
nawracając do właściwego przedmiotu, dotychczas, przez ciągłe obrar
w granice innych nauk, a ów straconego. Spełić ta pod
-piem: Rolnictwo, środki gospodarskie i gospodarstwo
ma się składać z trzech oddziałów, z których pierwszy
ma mówić 1) o podziale kraju na obłogi rolnicze; 2) o
2) o znaczeniu natury talkowych; 3) o rolnictwie szwedzkiego
ju niemi; 4) o płodności gleby i wydatkach podług orn-
powiększonych obłogów gospodarskich. Oddział drugi: 1)
-solie ~~gospodarskie~~ gospodarstwa; a) o solach, pastw-
i talkach; b) o bydłe; c) o narzędziach rolniczych i orol-
Na koniec, oddział trzeci mówi o lasach. Same
rai ten rozkład do dzieła i części trzecia; rezultat
-darstwa krajowego, uwagi ogólne i nałożenie

Porównanie tej trzeciej części dzieła, mówiącego o
kraj szwedzi, o głównym i właściwym przedmiocie, z Me-
-Gologra na wstępie pisma tego wypracowania i na pow-
-warszych pismach oparte, okazuje jasno, do rozkładu i

~~Komitet a pod imieniem ...~~
~~ju pod 18 Lut. 870~~

~~Komitet Towarzystwa Gospodarskiego ...~~
~~we Dnia tygodnia po ... wyborze ...~~
~~... w ...~~

~~Galijski ...~~
~~... w ...~~
~~... w ...~~

~~nie ...~~
~~... w ...~~
~~... w ...~~

~~... w ...~~
~~... w ...~~
~~... w ...~~

niejawnego ...

~~... w ...~~
~~... w ...~~

~~... w ...~~
~~... w ...~~
~~... w ...~~

Amies

...wata dowodow, przywazkum si wale
...w Europie...
...nacemie miejsc...
...w kraju i narzeczony...
...gospodarstwie...
...trzech...
...topografias...
...w kraju...
...ni mam...
...trudny...
...gospodarstwie...
...nie moze...
...a priori...
...jedynie...
...opis...
...w...
...nie do...
...Atch...
...w...
...1897...
...gospodarstwie...
...swary...
...do...
...do...

1. Isama goty...
solstani

...wid...
...niemo...
...moze...
...o danion

Antypas...

~~... w tym...~~

gospodarstwo

... w tym...

... w tym...

... w tym...

... w tym...

... w tym...

... w tym...

... w tym...

5) By nagrodzić...
... w tym...

... w tym...

Handwritten text at the top left, possibly a name or title, including "Fakiri".

~~Handwritten text, crossed out with a diagonal line. Includes words like "stownie", "nie moge", "prawy".~~

Handwritten text in the upper right section, containing various phrases and possibly a list or series of points.

F na niyidru ^{duch one} ~~adanc~~
 ~~asptanie~~

Handwritten text in the lower right section, appearing to be a continuation of the main text or a separate note.

Handwritten text on the left side, lower down, including "na poddreniu" and "mi".

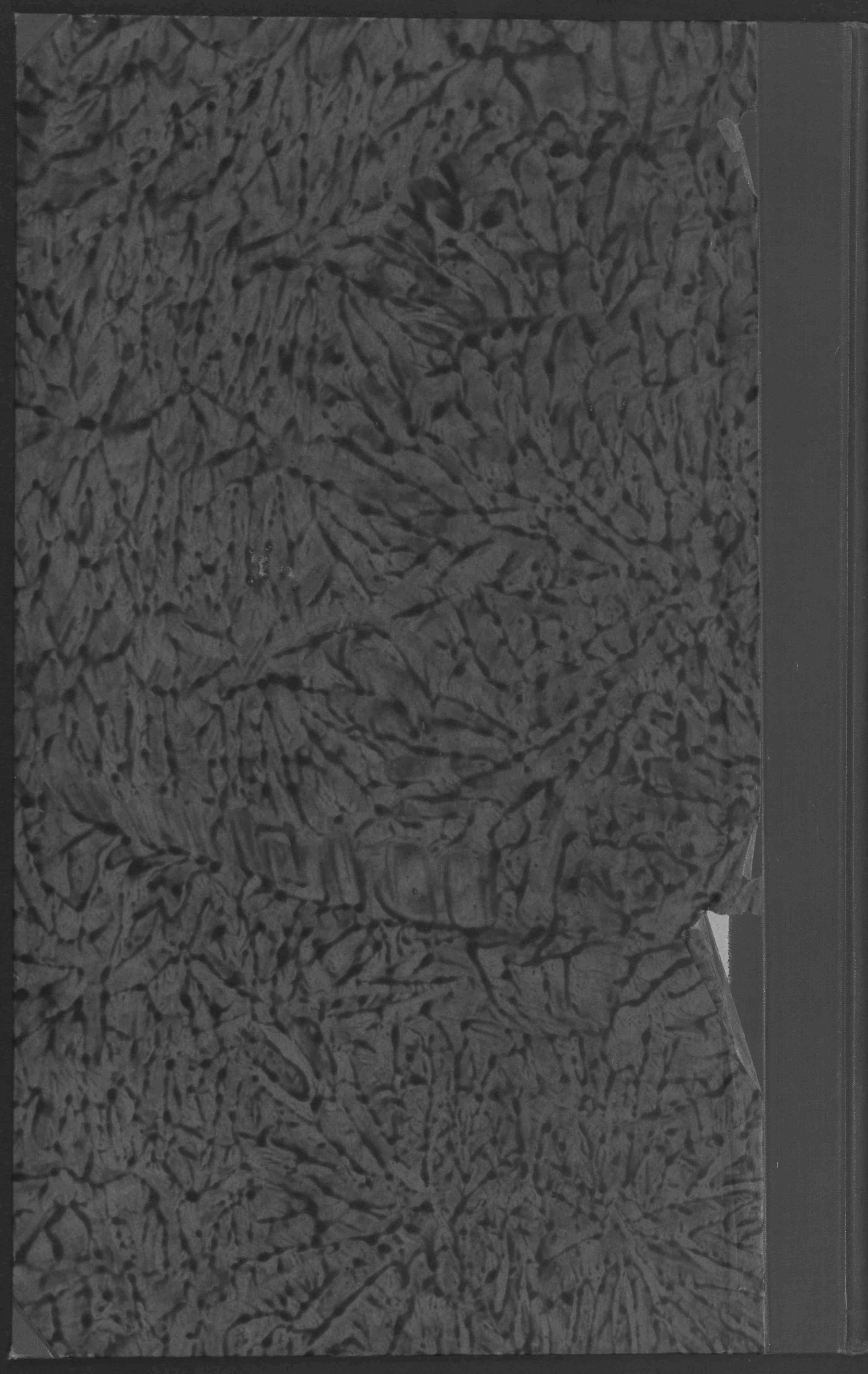
Handwritten text at the bottom of the page, including "premiowa" and "Czeski".

caści, jest logicznie, nielogicznymi, dorywczymi i niedokładnymi. Powodując się więc do Metodologii wyżej wyrażonej ograniczyć się więc mogę, dla uniknięcia powtórzeń, na kilku krótkich uwagach. Je rozkład tej treści opła jest do-
-rywczym i niedokładnym, dowodzi jak najmniej to, że ca-
-łość odnosi się do rolnictwa i to najwarńsze, zupełnie opuszczone
w rozkładzie tym i zapomniane zostały; a tomi są: cała
uprawa ziemi chemioma, czyli nauka o nawozach; powtórne
je w rozkładzie ten cała Monomia, to jest rolnictwo uwariane
we względzie przemysłowym, a zatem jedna połowa, nauki
o rolnictwie także nie warta, ale zupełnie zapomniana no-
-stała. Przy takich grubych błędach, dziwić się więc już
nie można, że ogrodnictwo i sadownictwo, także w zapomnie-
-nie poszły. Miało więc nie można, że w proponowanym
rozkładzie do druku, bliżko: Dwie trzecie części nauki o
rolnictwie, a zatem i przedmiotów do topografii rolniczej
każdego kraju należących, zapomnianemi zostały. Tane
drobniejsze uchybienia pomijam, odwołując się do skróconej
Metodologii, na powadze wstępujących pismów o tej. Nie mamy
dotychczas opisu fizycznego Galicji, nie mamy Statystyki tej prowincyi
godnej tego nazwiska, nie mamy i topografii rolnictwa Ga-
licji. W tej ~~nie~~ w tych trzech gatunkach, drabno grunt-
-owne i prawdziwa znajomość rzeczy i kraju naszego napisane
byłoby posiadane. Każdego, cującego więc w sobie, do której
z tych prac, prawdziwe zdolności, siły naciskać by należało.
Ale niestety, jak widać z ~~tego~~ materiału, oborniano
się z tym przedmiotem i stał wynikły rozkład błędny i
niedokładny. Błądzący się po przedmie i polach trzech od-
-wielnych nauk, bez gruntownego poznanie ich materjałów,
granic i prawdziwych styków, nie mógłby odasi nie, wydać
dojrzałego i istotna, we względzie naukowym, wartości mającego
owocu. Towarzystwo nas Gospodarkie Galicyjskie i następu-
-jący je Komitet, planu do topografii Rolnictwa Galicy-
-jskiego, zupełnie uchybionego, przez niewiadomą mi wobe-
-wieszionego, przyjęły na posade, do przyszłych prac swo-
-ich, nie powinni.

Tybur Pruduszyński

18 kwietnia

847

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.